

DOI: [10.32702/2307-2156-2021.2.31](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.2.31)

УДК 330.101.4:330.113:330.88:342:351

В. С. Гнатенко,
к. е. н., науковий співробітник,
ДЗ «Науково-практичний медичний реабілітаційно-діагностичний центр МОЗ України»
ORCID ID: 0000-0003-2659-9202

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

V. Hnatenko
PhD in Economics, Researcher, State Institution "Scientific and Practical Medical Rehabilitation
and Diagnostic Center of the Ministry of Health of Ukraine"

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF THE STATE POLICY IN THE FIELD OF ECONOMIC SECURITY

Визначальним чинником сили і авторитету кожної держави є підтримання відповідного рівня національної безпеки. Підтвердженням цього є правове забезпечення і постійна увага до проблем безпеки в країні. В Україні, як і в багатьох державах світу, проблеми правового забезпечення системи безпеки, суспільства й особистості стають дедалі актуальнішими у національній політиці та державному управлінні. До першочергових завдань держави належить забезпечення власної економічної безпеки, яка є визначальною в контексті існування і розвитку України.

Автором розглянуто та проаналізовано нормативно-правове забезпечення державної політики у сфері економічної безпеки України, що здійснюється відповідно до Конституції України, загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, міжнародних договорів України, Угодою про асоціацію між Україною з одного боку, та Європейським Союзом з іншого, законами, нормативно-правовими актами Президента України та Кабінету Міністрів України, відомчими нормативними актами, установчими програмними документами (стратегії, концепції, доктрини). Окреслено державні органи, що покликані забезпечувати економічну безпеку, основні нормативно-правові документи.

Зазначено, що в результаті аналізу існуючих підходів та нормативно-правових документів до оцінки процесу забезпечення безпеки виявлено, що у даний час залишається актуальною проблема пошуку комплексних економічних стимулів підвищення нормативно-правового рівня у сфері економічної безпеки, а обґрунтованість отриманих результатів досягається коректним використанням сучасних методів економічного аналізу, статистичною обробкою інформації і прогнозованими економічними процесами. Важливо не тільки створити систему комплексного захисту, а й забезпечити її функціонування.

Встановлено, що напрямком подальшого дослідження має стати визначення показників оцінки економічної безпеки держави, оптимізація та розробка нових концептуальних підходів щодо регулювання системи економічної безпеки, її удосконалення, розробка правових актів і створення дієвої та ефективної системи нормотворчого забезпечення.

The determining factor of the strength and authority of each state is to maintain an appropriate level of national security. Proof of this is the legal provision and constant attention to security issues in the country. In Ukraine, as in many countries of the world, the problems of legal support of the security system of the state, society and the individual are becoming increasingly relevant in public policy and public administration. The priority tasks of the state include ensuring its own economic security, which is crucial in the context of the existence and development of Ukraine.

The author have considered and analyzed the legal support of the state policy in the field of economic security of Ukraine, which is carried out in accordance with the Constitution of Ukraine, generally accepted principles and norms of international law, international treaties of Ukraine, the Association Agreement between Ukraine on the one hand and the European Union on the other. , normative legal acts of the President of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine, departmental normative acts, constituent program documents (strategies, concepts, doctrines). The state bodies called upon to ensure economic security and the main normative legal documents have been described.

It has been noted that the analysis of existing approaches and regulatory documents before assessing the security process has revealed that nowadays the problem of complex economic motivation searching to improve the regulatory level in the field of economic security, and the validity of the results is achieved with correct use of economic analysis modern methods, statistical processing of information and projected economic processes. It is important not only to create a system of complex protection, but also to ensure its functioning.

It has been established that the direction of further research should be determination of the state economic security indicators, optimization and develop new conceptual approaches to regulation of economic security, its improvement, development of legal acts and the creation of an effective and efficient system of rule-making.

Ключові слова: *нормативно-правове забезпечення; економічна безпека держави; державна політика; стратегії; концепції; доктрини.*

Key words: *normative-legal provision; economic security of the state; state policy; strategies; concepts; doctrines.*

Постановка проблеми. Розвиток України як незалежної держави залежить від ефективного функціонування її економіки. У той час, коли кожна країна, якою б економічно розвиненою вона не була, жодним чином не застрахована від агресивних проявів іншої держави або складової її економіки. Тому до першочергових завдань держави належить такий вид діяльності, як забезпечення власної економічної безпеки, яка є визначальною в контексті існування і розвитку України.

Загалом, безпеку можна визначати як якісну характеристику об'єкта (системи), здатність об'єкта до існування і розвитку, його захищеність від внутрішніх і зовнішніх загроз. Роль, місце, і цінність кожного з елементів безпеки визначаються обставинами що реально складаються на певний період часу всередині й зовні об'єкта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для будь-якої країни, питання безпеки завжди є актуальним попри те, що в різні часи йому приділяється все більше або менше уваги. При цьому ні вітчизняні, ні іноземні фахівці не мають єдиного підходу до визначення поняття «економічна безпека». На даний період лише українські вчені економісти дали більш як двадцять трактувань даного поняття, що ускладнює формування дієвої стратегії забезпечення безпеки країни.

Вперше термін «економічна безпека» був уперше вжитий у 30-х роках минулого сторіччя, де він розглядається як сукупність умов що забезпечують суверенітет, захист стратегічних інтересів і повноцінний розвиток суспільства. Офіційно термін «економічна безпека» визначено у 1985 році, коли на 40-й сесії Генеральної асамблеї ООН була прийнята резолюція «Про міжнародну економічну безпеку» [1, с. 7].

Надалі це питання розглядалося в працях відомих вчених: Дж. Кенана, Х. Моргентгау, С. Окіта, Я. Базиліока, А. Бесчастного, С. Варналія, А. Власюка, В. Горбуліна, А. Гуменюка, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, А. Мокія, В. Мунтіяна, М. Флейчук та ін. Але і на сьогодні питання нормативної бази економічної безпеки залишаються актуальними.

Мета дослідження: проаналізувати нормативно-правове забезпечення державної політики у сфері економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу. У Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (2013 рік) вказується, що «економічна безпека – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання» [2].

На даний час нормативно-правове забезпечення національної економічної безпеки надалі продовжує формуватися та налічує більш ніж 50 законів України та 8 Указів Президента України що постійно поновлюються.

Перш за все, доцільно підкреслити, що забезпечення економічної безпеки України здійснюється відповідно до Конституції України (у ч.1 ст.17 зазначено що «забезпечення економічної безпеки України є найважливішою функцією держави»), загально визнаних принципів і норм міжнародного права, міжнародних договорів України, Угодою про асоціацію між Україною з одного боку, та Європейським Союзом з іншого, законами, нормативно-правовими актами Президента України та Кабінету Міністрів України, відомчими нормативними актами.

До державних органів, які покликані забезпечувати економічну безпеку в Україні, відносяться: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки та оборони України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Національний банк України, суди загальної юрисдикції, прокуратура України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, служба безпеки України, Державна прикордонна служба України; а до недержавних — окремі громадяни, об'єднання громадян [3].

Наведені повноваження органів державного управління у сфері економічної безпеки:

- Президент України здійснює загальне керівництво у сфері економічної безпеки України та координує діяльність органів законодавчої, виконавчої та судової влади з питань її забезпечення;
- Верховна Рада України в межах своєї компетенції визначає основи внутрішньої й зовнішньої політики, основи національної та економічної безпеки, формує законодавчу базу в цій сфері;
- Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері економічної безпеки, з урахуванням змін в геополітичній ситуації вносить Президенту України пропозиції щодо уточнення Стратегії національної безпеки;
- Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади забезпечує економічну самостійність України, проводить заходи щодо забезпечення національної та економічної безпеки України.
- Національний банк України проводить грошово-кредитну політику в інтересах економічної безпеки України;
- Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Служба безпеки України в межах своїх повноважень забезпечують виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента, Кабінету Міністрів України завдань, здійснюють реалізацію концепцій, програм у сфері національної та економічної безпеки;
- Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування забезпечують розв'язання питань у сфері економічної безпеки, віднесених законодавством до їх компетенції;
- Правоохоронні органи ведуть боротьбу зі злочинністю та протидіють тероризму;
- Суди загальної юрисдикції здійснюють судочинство у справах за злочинами, які завдають шкоди економічній безпеці України;
- Прокуратура України здійснює нагляд за дотриманням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство у сфері економічної безпеки, нагляд за дотриманням законів у кримінальних справах, які були порушені за фактом скоєння злочинів проти основ національної безпеки;
- Громадяни України через участь у виборах, референдумах і через інші форми безпосередньої демократії, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які вони вибирають, реалізують національні інтереси, добровільно і в порядку виконання конституційних обов'язків здійснюють заходи, визначені законодавством України по забезпеченню її національної безпеки; як безпосередньо, так і через об'єднання громадян привертають увагу суспільних і державних інститутів до небезпечних явищ і процесів в різних сферах життєдіяльності країни; законним способом захищають власні права та інтереси [3].

Важливою групою джерел забезпечення юридичної цілісності економічної безпеки є закони, а досліджувану структуру норм забезпечує Конституція України, яка визначає взаємну узгодженість нормативно-правових актів і спільність їх вихідних принципів. Особливе місце в системі правових актів займають Закони України «Про національну безпеку України» (Редакція від 24.10.2020 року), «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики», у яких зазначено, що безпека в економічній сфері України є складовою національної безпеки України загалом. Вихідні конституційні норми, володіючи найвищою юридичною силою, є вершнім рівнем ієрархії досліджуваної системи законодавства.

Згідно з Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проєктів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України [4]. Також не менш важливе місце в системі актів щодо забезпечення економічної безпеки займають програмні документи — стратегії, концепції, доктрини, які

представляють систему офіційно прийнятих у державі поглядів, оскільки вони є установчими, до цих документів належать:

- **Стратегія сталого розвитку «Україна - 2020» (від 12 січня 2015 року № 5/215, Основні положення) [5]**, у якій підкреслено необхідність забезпечення належного рівня соціально-економічного розвитку країни, створення взаємовигідних умов для співпраці, зокрема у частині інтеграції в систему міжнародного співробітництва/співпраці.

- **Стратегія національної безпеки України (від 14 вересня 2020 року № 392/2020) [6]**, є базовим документом з планування розвитку системи забезпечення національної, економічної безпеки України. У Стратегії сформульована оцінка внутрішніх і зовнішніх загроз національній безпеці та стратегічні ризики, які стримують вплив на сталий розвиток країни, за допомогою пов'язаних між собою національних інтересів і стратегічних національних пріоритетів. Стратегія — це офіційно визнана система стратегічних пріоритетів, цілей та заходів в галузі внутрішньої й зовнішньої політики, які визначають стан національної безпеки та рівень розвитку держави на довгострокову перспективу що спирається на систему політичних установок держави щодо забезпечення національної безпеки й захисту національних інтересів України. Вона характеризує пріоритетні напрямки у галузі внутрішньої і зовнішньої політики держави:

- удосконалення політичної системи;
- оптимізація державного управління;
- консолідація зусиль й ресурсів на вирішення завдань соціально-економічного розвитку держави;
- розширення можливостей держави в галузі оборони та безпеки;
- розвиток нових технологій і підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- дотримання ідеалів багатовікової вітчизняної культури і духовності українського народу;
- підвищення рівня і якості життя громадян.

- **Концепція боротьби з тероризмом (від 5 березня 2019 року № 53/2019) [7]** визначає мету, завдання, основні принципи та напрями вдосконалення загальнодержавної системи боротьби з тероризмом з огляду на сучасні терористичні загрози національній безпеці України та прогноз їх розвитку. Пріоритетами боротьби з тероризмом є запобігання, виявлення та припинення терористичної діяльності, усунення та мінімізація її наслідків, антитерористичне забезпечення об'єктів можливого терористичного посягання, інформаційне, наукове та інше забезпечення боротьби з тероризмом, розвиток міжнародного співробітництва у відповідній сфері.

- **Воєнна доктрина України (від 24 вересня 2015 року № 555/2015) [8]** ґрунтується на результатах аналізу та прогнозування воєнно-політичної обстановки, принципах оборонної достатності, без'ядерного статусу, високої готовності до оборони, системності оборонного планування, а також визначених Верховною Радою України засадах внутрішньої та зовнішньої політики. Основні положення Воєнної доктрини є похідними від Стратегії національної безпеки України, розвивають її положення за напрямками забезпечення воєнної безпеки та спрямовані на протидію агресії. Головою Ради національної безпеки й оборони України є Президент України, який очолює Раду безпеки й формує її [9].

Відповідно до функцій, визначених вищезазначеним Законом, Рада національної безпеки й оборони України:

- розробляє й розглядає на своїх засіданнях питання, які відповідно до Конституції та законів України, Концепції (основ державної політики) національної безпеки України, Воєнної доктрини України належать до сфери національної безпеки й оборони, та подає пропозиції Президентові України відповідно до своїх дослідженнями.
- поточний контроль діяльності органів виконавчої влади у сфері національної безпеки й оборони, подає Президентові України відповідні висновки та пропозиції;
- залучає до аналізу інформації посадових осіб та фахівців органів виконавчої влади, державних установ, наукових установ, підприємств й організацій усіх форм власності;
- ініціює розробку нормативних актів і документів з питань національної безпеки й оборони, узагальнює практику їх застосування та результати перевірок їх виконання;
- координує і контролює переведення центральних і місцевих органів виконавчої влади, а також економіки країни на роботу в умовах воєнного або надзвичайного стану;
- координує і контролює діяльність органів місцевого самоврядування в межах наданих повноважень під час введення воєнного чи надзвичайного стану;
- координує і контролює діяльність органів виконавчої влади щодо відбиття/відображення збройної агресії, організації захисту населення та забезпеченню його життєдіяльності, охороні життя, здоров'я, конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян, підтриманню громадського порядку в умовах воєнного та надзвичайного стану та при виникненні кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України.

У тому числі важливим документом схвалений Урядом Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки.

- **Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки (від 29.07.2020 №671) [10]** «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки» було схвалено постановою Кабінету Міністрів України, й розроблено Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України за участі зацікавлених центральних органів виконавчої влади.

Метою розроблення документа є формування уявлення щодо найбільш вірогідного «рестарту» економіки після поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, траєкторії та характеру переходу до сталого позитивного розвитку у середньостроковій перспективі з урахуванням впливу реформ відповідно до пріоритетів, визначених у стратегічних документах Уряду, зокрема, у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471, а також Державній програмі стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534.

Прогноз розроблений за основним, найбільш вірогідним сценарієм, який ґрунтується на аналізі розвитку економіки впродовж останніх років, поточної економічної ситуації, що склалася внаслідок форс-мажорних обставин світового масштабу, та її наслідків для України, та припущеннях, які враховують вплив зовнішніх та внутрішніх чинників у перспективі.

В базовому сценарії одним з головних припущень є завершення світової пандемії COVID-19 у 2020 році.

Також, враховуючи значну невизначеність у прогнозах розвитку, в першу чергу, світової економіки та тривалості і повторюваності пандемії COVID-19, у Прогнозі стисло представлено два альтернативних сценарії, які передбачають як більш успішний для більшості економічно розвинених країн шлях подолання наслідків пандемії, так і рецесивний, затяжний, з відповідним впливом на розвиток української економіки. У Прогнозі також визначаються потенційно можливі ризики розвитку, які не враховані в жодному зі сценаріїв.

За базовим сценарієм передбачається відновлення позитивного тренду розвитку економіки після значних втрат, спричинених пандемією COVID-19 у світі у 2020 році, та прогнозується:

- зростання ВВП на рівні 4,6% у 2021 році, 4,3% у 2022 році та 4,7% у 2023 році;
- індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року) очікується на рівні 107,3% у 2021 році, 106,2% у 2022 році та 105,3% у 2023 році;
- збільшення реальної середньомісячної заробітної плати працівників – на рівні 12,1% у 2021 році, 6,0% у 2022 році та 5,1% у 2023 році;
- рівень безробіття у 2021 році – 9,2%, у 2022 році – 8,5%, у 2023 році – 8,0%;
- зростання експорту товарів і послуг на рівні 2,9% у 2021 році з подальшим нарощуванням темпів зростання до 6,4% у 2022 році та до 8,2% у 2023 році.

При доопрацюванні Прогнозу були враховані визначені Президентом України завдання щодо підвищення мінімальної заробітної плати. Крім того, трирічний прогноз дозволяє сформулювати середньострокові орієнтири для бізнесу та інвесторів, що позитивно відобразиться на поступовому зростанні економіки України. Прогнозні макропоказники використані під час підготовки проекту Державного бюджету України на 2021 рік. Цей документ стане базою для прийняття стратегічних рішень органами влади.

У результаті аналізу існуючих підходів та нормативно-правових документів до оцінки процесу забезпечення безпеки виявлено, що в даний час залишається актуальною проблема пошуку комплексних економічних стимулів підвищення нормативно-правового рівня у сфері економічної безпеки, а обґрунтованість отриманих результатів досягається коректним використанням сучасних методів економічного аналізу, статистичною обробкою інформації і прогнозованими економічними процесами. Важливо не тільки створити систему комплексного захисту, а й забезпечити її функціонування.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Забезпечення економічної безпеки України вимагає, перш за все, зміцнення державної влади, підвищення довіри, а також раціоналізації механізмів вироблення рішень і формування економічної політики. Економічна безпека досягається здійсненням єдиної державної політики, узгодженої, збалансованої, скоординованої системою заходів, адекватних внутрішнім та зовнішнім загрозам. Без вироблення єдиної державної політики забезпечення економічної безпеки неможливо. Стабілізувати економічну ситуацію в Україні, створити ефективні механізми соціального захисту населення — обґрунтований імпульс до радикальних змін і протидії до депресивних тенденцій.

Основними завданнями на даний час є оптимізація регулювання системи економічної безпеки, її удосконалення, розробка правових актів і створення дієвої та ефективної системи правового забезпечення. А завдання науковців – надання пропозицій щодо інструментарію, який би став основою для формування даної системи, адже розвиток – один з компонентів економічної безпеки системи. Якщо система не розвивається, то у неї різко скорочується можливість виживання, опірність і пристосованість до внутрішніх і зовнішніх умов.

Список використаних джерел.

1. Генеральна асамблея ООН. URL: <http://www.un.org/ru/ga> (Дата звернення: 12.01.2021).
2. Про затвердження методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#text> (Дата звернення: 18.01.2021).
3. Бернацкий П.И. Экономическая безопасность в системе национально государственных интересов Украины. *Проблеми економіки*. № 1. 2010. С. 24-29.

4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (Дата звернення: 11.01.2021).
5. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (Дата звернення: 21.01.2021).
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (Дата звернення: 18.01.2021).
7. Про Концепцію боротьби з тероризмом: Указ Президента України від 5 березня 2019 року № 53/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text> (Дата звернення: 14.01.2021).
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Военної доктрини України»: Указ Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015> (Дата звернення: 15.01.2021).
9. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення: 03.02.2021).
10. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки.: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 року № 671. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=98c3a695-56bb-42ba-b651-60ce1f899654&title=PrognozEkonomichnogoISotsialnogoRozvitkuUkrainiNa2021-2023-Roki> (Дата звернення: 12.01.2021).

References.

1. UN General Assembly (2021), available at: <http://www.un.org/ru/ga> (Accessed 12 January 2021).
2. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), Order “On approval of methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#text> (Accessed 18 January 2021).
3. Bernatskyj, P.Y. (2010), “Economic security in the system of national state interests of Ukraine”, *Problemy ekonomiky*, Vol. 1. pp. 24–29.
4. President of Ukraine (2019), Decree “On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030”, available at: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (Accessed 11 January 2021).
5. President of Ukraine (2015), Decree “Strategy of sustainable development “Ukraine – 2020”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (Accessed 21 January 2021).
6. President of Ukraine (2020), Decree “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine "On the National Security Strategy of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (Accessed 18 January 2021).
7. President of Ukraine (2019), Decree “On the Concept of Combating Terrorism”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text> (Accessed 14 January 2021).
8. President of Ukraine (2019), Decree “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 2, 2015 “On the new version of the Military Doctrine of Ukraine”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015> (Accessed 15 January 2021).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Law of Ukraine “On the National Security and Defense Council of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 3 February 2021).
10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution “Forecast of economic and social development of Ukraine for 2021-2023”, available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=98c3a695-56bb-42ba-b651-60ce1f899654&title=PrognozEkonomichnogoISotsialnogoRozvitkuUkrainiNa2021-2023-Roki> (Accessed 12 January 2021).

Стаття надійшла до редакції 15.02.2021 р.